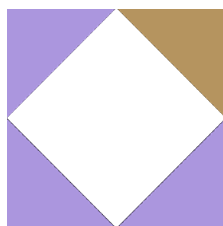

Koninklijk Instituut voor
het Kunstpatrimonium

**Erfgoed
Challenge**

Aalst wint de Erfgoed Challenge 2023 van het KIK, met het schilderij *Prediking van Johannes de Doper* (toegeschreven aan Pourbus)

De Erfgoed Challenge

In 2021 lanceerde het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium (KIK) de Erfgoed Challenge, een jaarlijks initiatief om erfgoedschatten in de kijker te zetten. Tien jaar lang selecteert het KIK een erfgoedschat die hoogdringend hulp nodig heeft. Het doel is om tegen 2030 de toekomst van minstens tien erfgoedschatten te verzekeren.

De winnaar van de Erfgoed Challenge 2023 is het schilderij *Prediking van Johannes de Doper* uit de Heilig Hartkerk in Aalst geworden. Met 12 753 van de 28 883 stemmen, veroverde het de harten van het publiek én werd het, door de commissie met een warm hart voor kunst, verkozen tot Hoofdwinnaar.

Nu kan het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium (KIK), initiatiefnemer van de Erfgoed Challenge, zich samen met zijn partners en het brede publiek inzetten om de restauratie van het kunstwerk te financieren, omdat het zonder die publieke steun verloren dreigt te gaan.

Aalstenaars hebben massaal gestemd

Voor de Erfgoed Challenge 2023 brachten maar liefst 28 883 liefhebbers hun stem uit voor een van de vier genomineerde Belgische erfgoedschatten die dringend aan restauratie toe zijn. Na een nek-aan-nekrace met Brugge (het schilderij *Geschiedenis van Cosmas en Damianus*, Sint-Jacobskerk, Brugge) met 12 342 stemmen, eindigde de *Prediking van Johannes de Doper* uit Aalst op 12 753 stemmen. (Bijlage 1: Resultaten van de stemcampagne)

De leden van de commissie waren het unaniem eens dat het Aalsterse schilderij een uitzonderlijk werk is. Men concludeerde dat als er nu niet wordt ingegrepen het zal verkommeren en het nooit meer getoond kan worden aan de Aalstenaars en het brede publiek. (Bijlage 5: Een commissie met een hart voor erfgoed)

De Prediking van Johannes de Doper: hoogwaardig drieluik én ‘dakloos’

De *Prediking van Johannes de Doper* is een monumentaal drieluik uit de late 16de-vroege 17de eeuw, mogelijk toe te schrijven aan Frans Pourbus de Jonge (1569-1622) en allicht ooit gemaakt voor de Sint-Janskapel in het koor van de Sint-Martinuskerk van Aalst. Toch duikt het schilderij pas voor het eerst op in de kapel van het Onze-Lieve-Vrouwehospitaal in de 18de eeuw. Aan het einde van de 19de eeuw verhuist de *Prediking van Johannes de Doper* mee met de nonnen van het Gasthuis naar het nieuwe Sint-Elisabethhospitaal. In 2000 gaat het naar de Heilig Hartkerk, maar aangezien die werd verkocht en gedesacraliseerd is het schilderij nu technisch gezien ‘dakloos’.

Gelukkig kreeg de *Prediking van Johannes de Doper* een warm onderdak in het KIK in Brussel. In 2027 zou het werk eindelijk een definitieve thuis moeten vinden in de doopkapel van de gerestaureerde Sint-Martinuskerk van Aalst, de plaats waarvoor het werk wellicht oorspronkelijk bestemd was. (Bijlage 2: Het schilderij *Prediking van Johannes de Doper*)

De Prediking van Johannes de Doper is dringend aan restauratie toe en dat kan niet zonder publieke steun

Bij een vooronderzoek van het drieluik, dat met de hulp van de Fondation Périer-D'Ieteren werd uitgevoerd, kwamen meerdere problemen aan het licht: barsten en geopende voegen in de panelen, zware opstuwingen in de verflagen, lacunaire zones, wijd verspreide overschilderingen in het centrale paneel, zwaar verdonkerde vernislagen,...

Het spreekt voor zich dat een grondige restauratie zich hier opdringt en voor deze hoogstnodige studie en behandeling zijn heel wat financiële middelen nodig.

Het bijzondere meesterwerk komt op geen enkele manier in aanmerking voor subsidies en staat ook niet op de Topstukkenlijst. Zonder publieke steun dreigt het verloren te gaan. Op dit ogenblik worden de kosten voor de restauratie voorzichtig geschat op zo'n 400 000 euro.

Het KIK zal de kerkfabriek Sint-Martinus gedurende een jaar ondersteunen en met raad en daad bijstaan om de fondsenwerving aan te sturen. Hopelijk komen er zo voldoende middelen vrij zodat het onderzoeks- en restauratieproject zo snel mogelijk aangevat kan worden door de experts en het interdisciplinaire team van het KIK. Die kunnen dan aan de slag voor onderzoek, conservatie, restauratie en valorisatie.

Het KIK krijgt **steun van de Nationale Loterij, de Founding Partner van de Erfgoed Challenge**. (Bijlage 3: Wat is de Erfgoed Challenge?)

Persinformatie: Gerrie Soetaert Press & Communication
Tel.: +32(0)475 47 98 69 – mail: gerrie.soetaert@skynet.be

Giften ten voordele van de *Prediking van Johannes de Doper* kunnen via
<https://www.kikirpa.be/nl/ik-doe-een-gift>

Quotes

Hilde De Clercq, Algemeen Directeur van het KIK:

“Het staat buiten kijf dat het drieluik met de Prediking van Johannes de Doper geschilderd is door een getalenteerde meester. Anderzijds zijn er nog zoveel vragen over de toeschrijving, de datering en de ingrijpende restauraties die het schilderij onderging. Wetenschappelijk onderzoek zal daar een antwoord op bieden. Het vooruitzicht om het kunstwerk dan na een conservatie- en restauratiebehandeling naar een nieuwe thuis te kunnen brengen is een geweldige motivatie om ons samen met alle Belgen in te zetten voor dit meesterwerk!”

Christina Ceulemans, Parochiegemeenschap Sint-Martinus:

“De Erfgoed Challenge betekende in meerdere opzichten een ware uitdaging. Wie zou stemmen voor de conservatie-restauratie van dit onbekende drieluik dat geen thuis meer had nu de Heilig Hartkerk van Aalst werd verkocht? Dat het in slechte staat was en zwaar overschilderd maakte het niet direct een aantrekkelijke partij.

Schouder aan schouder met de Aalsterse parochies, erfgoedverenigingen, clubs en scholen wierp het stadsbestuur van de ajuinenstad via zijn communicatiekanalen alles in de strijd. Van de Orde van Sint-Jan tot woonzorgcentra en het personeel van grote bedrijven, iedereen werd opgeroepen zijn stem uit te brengen. Het werd een spannende nek-aan-nekrace met Brugge maar de Doper won het pleit.

Een nieuwe uitdaging staat ons nu te wachten: het werk in zijn oude glorie herstellen en een definitieve bewaarplaats geven in de gerestaureerde Sint-Martinuskerk waarvoor het gemaakt werd. Wie neemt samen met ons de handschoen op om deze droom waar te maken?”

Jannie Haek, CEO Nationale Loterij:

“Loterijen over de hele wereld dragen bij tot het restaureren van erfgoed en dit al honderden jaren, het zit in ons DNA. Sinds de middeleeuwen worden belforten, kerken en musea gebouwd, gerestaureerd en opgehouden dankzij de steun van spelers van loterijen. Meespelen met de Nationale Loterij is in de eerste plaats ook teruggeven aan de gemeenschap via projecten als de Erfgoed Challenge, daar zijn we onze spelers erg dankbaar voor.”

Thomas Dermine, Staatssecretaris voor Wetenschapsbeleid:

“Erfgoed behoort toe aan ons allemaal, het vertelt verhalen waar we ons allemaal in kunnen herkennen, wetenschappelijk expert of liefhebber. Het is die verscheidenheid waar erfgoedinstellingen ook mee aan de slag kunnen in hun publiekswerking. Het KIK toont hier opnieuw, met deze succesvolle editie hoe beide werelden elkaar kunnen versterken wanneer ze samenkomen. Fantastisch om te zien hoe de Erfgoed Challenge heel wat mensen heeft gemobiliseerd om hun erfgoed te redden. Erfgoed raakt ons.”

Oproep Erfgoed Challenge 2024

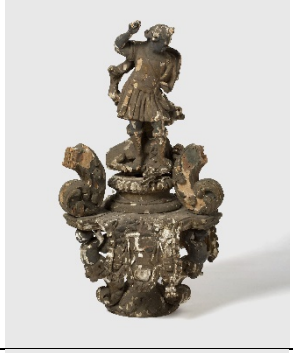

De *Prediking van Johannes de Doper* is lang niet de enige erfgoedschat waarvoor dringend hulp nodig is. Daarom wordt in 2024 opnieuw een Erfgoed Challenge-campagne gelanceerd, al voor de vierde keer. Erfgoedbeheerders en -eigenaars van publiek toegankelijk erfgoed kunnen een project voordragen om het te laten deelnemen. Het gaat dan onder andere om musea, universiteiten, kerkfabrieken en lokale overheden.

Hun voorstellen worden geëvalueerd door de experts van het KIK en vormen de basis van een nieuwe jaarlijst met genomineerde erfgoedprojecten, die in het najaar aan het publiek worden voorgelegd in de stemming. (Bijlage 4: Oproep voor deelname aan de Erfgoed Challenge 2024)

Bijlage 1

Resultaten van de stemcampagne

In totaal brachten maar liefst 28 883 liefhebbers hun stem uit voor één van de vier genomineerde erfgoedschatten van de Erfgoed Challenge. Dit is een stijging van 92% ten opzichte van 2023 (14 980 stemmen).

<p>Het schilderij Prediking van Johannes de Doper Aalst, Heilig Hartkerk</p> <p>Aantal stemmen: 12 753</p>	
<p>Het schilderij Geschiedenis van Cosmas en Damianus Brugge, Sint-Jacobskerk</p> <p>Aantal stemmen: 12 342</p>	
<p>De ambachtstoortsen van de Hallepoort Brussel, Hallepoort, Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis</p> <p>Aantal stemmen: 2319</p>	
<p>De jurk uit de verzameling van Albert Glibert Brussel, Museum Kunst & Geschiedenis, Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis</p> <p>Aantal stemmen: 1469</p>	

Bijlage 2

Het schilderij *Prediking van Johannes de Doper*

De *Prediking van Johannes de Doper*, een prachtig schilderij uit de Heilig Hartkerk in Aalst, is dringend aan restauratie toe. Dit paneel, een drieluik uit de late 16de-vroege 17de eeuw, moet van de ondergang gered worden.

Johannes de Doper op paneel

Het schilderij met de prediking van Johannes de Doper toont scènes uit het leven van de man die Christus doopte. In het midden, op een open plek in het bos en met een bont gezelschap aan zijn voeten, verkondigt Johannes een boodschap van bekering. Links zien we hoe hij Jezus doopt in de Jordaan. Rechts is zijn marteldood voorgesteld: een gruwelijke onthoofding op bevel van koning Herodes.

De verschillende scènes zijn op drie aaneengesloten panelen geschilderd. Dit kunstwerk is dan ook een drieluik, met twee zijluiken die dichtgeklapt kunnen worden. Op de keerzijden staan respectievelijk de figuren van Johannes de Doper met een schaap dat tegen hem opspringt en de heilige bisschop Ambrosius.

Mysterie en materiële moeilijkheden

Het werk dateert uit de late 16de of vroege 17de eeuw en werd tot voor kort bewaard in de Heilig Hartkerk van Aalst. De *Prediking van Johannes de Doper* vertoont flitsen van een uitzonderlijke kwaliteit, maar draagt vooral de sporen van een bewogen geschiedenis – door omzwervingen, slechte bewaaromstandigheden en grote, ingrijpende interventies. De triptiek heeft meerdere problemen: barsten in de houten panelen, opstuwings in de verflagen, zones waar de verf verdwenen is en andere die overschilderd zijn, zwaar verdonkerde vernislagen ...

Het zou een werk van Frans Pourbus de Jonge (1569-1622) kunnen zijn, maar door de slechte staat van bewaring kan die toeschrijving niet bevestigd worden. Daarenboven heeft het schilderij geen bewaarplaats meer omdat de Heilig Hartkerk van Aalst werd gedesacraliseerd. In 2027 zou het werk echter een nieuwe thuis vinden in de gerestaureerde Sint-Martinuskerk van Aalst waar het in de doopkapel tot zijn volle recht zou komen.

Steun van het publiek op hoop van zegen

Dankzij een grondige restauratie zal de kwaliteit van het drieluik uit Aalst opnieuw zichtbaar worden, als één samenhangend geheel. Het bestuderen van de materialen en technieken zal ook nieuwe inzichten verschaffen voor het kunsthistorisch onderzoek naar de schilder, Frans Pourbus de Jonge of is het Otto van Veen? Met de steun van het publiek verkrijgt dit vergeten meesterwerk een nieuwe toekomst.

Bijlage 3

Wat is de Erfgoed Challenge?

De Erfgoed Challenge is een initiatief van het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium (KIK) en de Nationale Loterij dat alle Belgen uitdaagt om samen aan de slag te gaan voor de bewaring van ons nationale erfgoed. Erfgoed is van iedereen. Door mensen op directe wijze te betrekken bij de zorg ervoor, wordt het belang voor individu en samenleving vergroot. Dat is cruciaal om het Belgische erfgoed de zorgen te bieden dat het verdient.

Sinds 2021 selecteert het KIK elk jaar samen met het publiek een erfgoedschat die hoogdringend hulp nodig heeft. Dat gebeurt met een stemcampagne en een finale beslissing door een commissie van bekende Belgen (Bijlage 5).

- De eerste winnaar in 2021 was de **grafkapel van Pieter Paul Rubens** in de Sint-Jacobskerk in Antwerpen (Bijlage 6).
- In 2022 won het **beeld van Onze-Lieve-Vrouw van de Zieken** van de kathedraal in Doornik (Bijlage 8).
- De winnaar voor 2023 is de **Prediking van Johannes de Doper**, een drieluik uit de Heilig Hartkerk van Aalst (Bijlage 2).

Voor het winnende project gaat het interdisciplinaire team van het KIK aan de slag voor onderzoek, conservatie, restauratie en valorisatie. Daarvoor worden fondsen geworven, door het KIK en de erfgoedbeheerders van het winnende kunstwerk. Het KIK overziet alle initiatieven en de communicatie eromheen. Het Instituut krijgt **steun van de Nationale Loterij, de Founding Partner van de Erfgoed Challenge**.

Een voorbeeld van een recente crowdfundingactie, ten voordele van de studie, conservatie en restauratie van de Rubenskapel in Antwerpen, was een sterrencampagne in de Sint-Jacobskerk. Samen met de kerkfabriek zette het KIK een campagne op waarbij sympathisanten, erfgoedliefhebbers en bedrijven een of meer van 75 historische sterren aan het plafond van de Sint-Jacobskerk symbolisch konden schenken. Elke ster bracht 1000 euro op voor de Rubenskapel. Door een verdubbelingsactie van Duvel Moortgat en de giften van alle gulle schenkers heeft de sterrencampagne al 100 000 euro opgeleverd. (Bijlage 7)

Dankzij de schenkers is de conservatie en restauratie van de stenen monumenten in de Rubenskapel van start kunnen gaan. (Bijlage 6)

Via de Erfgoed Challenge en de initiatieven eromheen is het publiek nauw betrokken bij de (her)waardering van zijn erfgoed.

Wat is het KIK?

Het KIK staat voor het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium, gelegen in Brussel. Deze federale wetenschappelijke instelling speelt sinds 1948 een pioniersrol in de erfgoedzorg. Het interdisciplinair team van wetenschappers, restaurateurs, kunsthistorici, fotografen en specialisten in beeldvorming bestudeert de Belgische erfgoedschatten, geeft ze een duurzame behandeling en brengt ze dichterbij alle liefhebbers. Het KIK is vooral gekend als uitvoerder van toprestauraties zoals die van het Lam Gods van de gebroeders van Eyck, maar coördineert eveneens noodhulp aan erfgoed of bewaart het collectief visueel geheugen in de online databank BALaT, met meer dan 1 miljoen foto's van het cultureel erfgoed. www.kikirpa.be

Bijlage 4

Oproep voor deelname aan de Erfgoed Challenge 2024

<https://www.kikirpa.be/nl/erfgoedobjecten/de-erfgoed-challenge-zoekt-projecten>

Ook in 2024 komt er een nieuwe Erfgoed Challenge met een grote stemcampagne in het najaar. Erfgoedbeheerders en -eigenaars van publiek toegankelijk erfgoed kunnen een project voordragen om het te laten deelnemen. Het gaat dan onder andere om musea, universiteiten, kerkfabrieken en lokale overheden.

Hun voorstellen worden geëvalueerd door de experts van het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium (KIK) en vormen de basis van een nieuwe jaarlijst met genomineerde erfgoedprojecten, die eind juni 2024 wordt opgemaakt. Projecten die later worden ingediend komen in aanmerking voor de Erfgoed Challenge van het jaar erop.

In het najaar van 2024 wordt het grote publiek uitgenodigd om online zijn of haar stem uit te brengen voor een van de genomineerden op de lijst. Het winnende project, door de commissie verkozen uit de publieksstemming, gaat dan een glansrijke toekomst tegemoet dankzij ondersteuning in fondsenwerving.

Zo scheidt de Erfgoed Challenge een duurzaam kader om de kunstschaten en monumenten in ons land via brede participatie en filantropie een betere zorg te bieden. Tegen 2030, de 200ste verjaardag van België, laat het KIK minstens tien erfgoedschaten opnieuw schitteren.

Bijlage 5

Een commissie met een hart voor erfgoed

De Erfgoed Challenge wordt begeleid door een commissie van Belgen met een heel diverse achtergrond én met een groot hart voor erfgoed. Zij ondersteunen de campagne en selecteren samen het winnende project. Daarbij houden ze rekening met de urgentie van een behandeling, de bovenlokale betekenis en de populariteit van de erfgoedschat in de stemcampagne.

De commissieleden zijn:

- **Baron Frans van Daele**, gewezen topdiplomaat en kabinetschef van koning Filip en van Europees voorzitter Herman Van Rompuy, bestuurder van de KU Leuven en van de Muziekkapel Koningin Elisabeth
- **Michel Moortgat**, CEO van brouwerij Duvel Moortgat, voorzitter van het Erfgoedfonds van de Koning Boudewijnstichting en voorzitter van het hedendaags kunstencentrum WIELS in Brussel
- **Muriel Verbeeck**, docent aan het Departement Conservatie-Restauratie aan de École supérieure des arts Saint-Luc in Luik en aan het Institut National du Patrimoine in Parijs
- **Christophe Deborsu**, wetstraatjournalist, presentator van C'est pas tous les jours dimanche (RTL), auteur van de bestseller Dag Vlaanderen! en columnist voor Het Belang van Limburg
- **Jannie Haek**, CEO van de Nationale Loterij
- **Hilde De Clercq**, Algemeen Directeur van het KIK, voorzitter van de commissie

Bijlage 6

De Rubenskapel in de Sint-Jacobskerk in Antwerpen, winnaar Erfgoed Challenge 2021

Het interieur van de grafkapel van Rubens won de Erfgoed Challenge 2021. De kapel in de Antwerpse Sint-Jacobskerk is de laatste rustplaats van Pieter Paul Rubens (1577-1640) en herbergt een hele reeks kunstschaten. Het 17de-eeuwse interieur bestaat uit een monumentaal marmeren altaar met als blikvanger Peter Paul Rubens' schilderij *Maria met Kind omringd door heiligen* (ca. 1630). Naast dit topstuk siert de *Mater Dolorosa*, toegeschreven aan Lucas Faydherbe (1617-1697), het altaar van de kapel waar zich voorts het epitaaf voor Rubens' zoon Albert én twee praalgraven uit de 19de eeuw bevinden.

Van zodra de winnaar bekend was, ging het interdisciplinaire team van het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium (KIK) aan de slag. De specifieke noden werden gedetailleerd in kaart gebracht en een concreet plan van aanpak werd opgesteld.

Dankzij de winst in de Erfgoed Challenge zorgt het KIK voor een duurzame bewaring en ontsluiting van de Rubenskapel. Het project omvat onder meer:

- Conservatie en restauratie van de verschillende interieurelementen
- Uitgebreide documentatie
- Uitgebreid materiaal-technisch en kunsthistorisch onderzoek
- Archiefonderzoek
- Samenkomst en overleg met binnen- en buitenlandse experts
- Communicatie en publiekswerking
- Ontsluiting van alle beeldmateriaal en onderzoeksgegevens via BALaT
- Opstellen van onderzoeksrapporten
- Wetenschappelijke publicaties

***Maria met Kind omringd door heiligen*, een schilderij met een bewogen geschiedenis**

Maria met Kind omringd door heiligen werd voltooid rond 1630. Het is niet geweten voor wie Rubens dit werk schilderde. Om een nog onbekende reden vond de oplevering van het schilderij echter nooit plaats. Het bleef daardoor achter in het atelier van Rubens, waar de kunstenaar het schilderij nog herwerkte.

Het zou de uitdrukkelijke wens geweest zijn van Rubens dat *Maria met Kind omringd door heiligen* een plaats kreeg in zijn toekomstige grafkapel in de Antwerpse Sint-Jacobskerk. De bouw van deze kapel ving vermoedelijk aan in 1641, een jaar na het overlijden van Rubens. Het schilderij werd omstreeks 1650 in het altaar van de Rubenskapel geplaatst.

Tussen 31 juli en 12 september 1794 werd het daar door Franse troepen in beslag genomen en naar Parijs gestuurd. In het najaar van 1801 keerde het schilderij weer terug naar Antwerpen en werd het ondergebracht in het oude klooster van de ongeschoeide karmelieten aan de huidige Graanmarkt. Pas op 21 oktober 1815 werd het opnieuw opgesteld in het altaar van Rubens' grafkapel in de Sint-Jacobskerk.

Restauratie in het Atelier schilderkunst

De restauratie van het Topstuk uit de grafkapel van Rubens begon ruim een jaar geleden met het nauwgezet documenteren en bestuderen van de verlaag en het paneel; de toestand en de restauraties doorheen de geschiedenis werden in kaart gebracht en de eerste testen voor het verwijderen van de meest recente vernissen en retouches werden uitgevoerd. Alle resultaten werden voorgelegd aan een commissie van een 20-tal experts uit binnen- en buitenland waarna de eigenlijke restauratie van start kon gaan.

Vandaag zijn we gevorderd tot een stadium in die reiniging waarin de vlotte penseelvoering van Rubens heel duidelijk terug naar voor komt; krijgen we dankzij chemische beeldvormingstechnieken een inzicht in het schilderproces van de kunstenaar en werden de onderliggende oudere restauratie-interventies grondig bestudeerd.

Op 22 februari werd de internationale commissie voor een tweede maal samengebracht om de huidige resultaten te bespreken en het plan van aanpak voor de volgende fase binnen de restauratie te bespreken, onder meer over de graad van reiniging in complexere delen.

Het schilderij geeft beetje bij beetje zijn geheimen prijs. Intussen zijn de collega's van het Atelier steensculptuur gestart met een nieuwe fase binnen het project, de restauratie van de kapel met het stenen altaar en de graftombes.

De restauratie van het altaar met de *Mater Dolorosa*, de grafmonumenten en het epitaaf

Ook voor de stenen monumenten werd een onderzoeks- en behandelingsvoorstel uitgewerkt. Na werfvergaderingen in de Sint-Jacobskerk in december en januari was het begin februari 2024 tijd voor het Atelier steensculptuur om ter plaatse in de Rubenskapel aan de slag te gaan. De experts werken aan het barokke altaar met een marmeren beeld van de *Mater Dolorosa* (Onze-Lieve-Vrouw van Smarten), toegeschreven aan Lucas Faydherbe (1617-1697), het epitaaf voor Rubens' zoon Albert en twee 19de-eeuwse romantische praalgraven van Willem Geefs.

Dit alles zal de mogelijkheid bieden om verder onderzoek te doen naar onder andere de toeschrijving van het beeld van de *Mater Dolorosa* en dieper in te gaan op de uitgesproken interesse van Rubens in de beeldhouwkunst.

Bijlage 7

75 sterren om te schitteren in de Antwerpse Sint-Jacobskerk

Voor een bedrag van 1000 euro kunnen erfgoedliefhebbers en bedrijven één van de 75 historische sterren aan het plafond van het koor van de Sint-Jacobskerk personaliseren. De sterren worden op de werf gerenoveerd, verguld en daarna terug opgehangen. Dit proces biedt de mogelijkheid om er een boodschap op achter te laten. Met dit gebaar kan men bijvoorbeeld een dierbare eren en deze persoon op een symbolische manier vereeuwigen in de Sint-Jacobskerk. Er zijn al 62 sterren verkocht.

Elke schenker die een ster kocht voor 15 februari 2024 werd op 16 februari in de Sint-Jacobskerk uitgenodigd om zijn of haar ster te signeren. Op meer dan 50 sterren werden er diverse boodschappen geschreven, gaande van een herdenking van een overleden kind, tot een ode aan grootouders of een herinnering aan een vervlogen liefde. De boodschappen zijn ook online zichtbaar op een plattegrond van de kerk met daarop alle sterren in het hoogkoor van de kerk.

Brouwerij Duvel Moortgat deed een mooie toezegging om tot eind december 2023 elke euro die geschonken werd voor het interieur van de Rubenskapel te verdubbelen. Dit betekent dat Brouwerij Duvel Moortgat 40 000 euro geschonken heeft aan de conservatie en restauratie van de Rubens' grafkapel.

De verkoop van de sterren loopt nog steeds online verder via de crowdfundingpagina van de Erfgoed Challenge:

<https://erfgoedchallenge.kikirpa.be/nl-NL/sterren>

Bijlage 8

Het beeld van Onze-Lieve-Vrouw van de Zieken van de kathedraal van Doornik, winnaar Erfgoed Challenge 2022

Het Doornikse beeld van Onze-Lieve-Vrouw van de Zieken won de Erfgoed Challenge 2022. Het opmerkelijke beeld van Maria met Kind staat tussen het dubbele romaanse portaal dat leidt naar het schip van de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal van Doornik, erkend als Unesco Werelderfgoed. Al sinds de 14de eeuw verwelkomt het daar bezoekers, pelgrims en koningen. Tegenwoordig is het beeld het symbool bij uitstek van de kathedraal en daardoor zeer geliefd bij de inwoners van Doornik.

Van bedevaart tot processie

De Onze-Lieve-Vrouw van de Zieken was het voorwerp van een jaarlijkse bedevaart in september, die in de middeleeuwen massa's gelovigen trok uit het middeleeuwse bisdom Doornik, dat toen de steden Gent, Brugge en Rijsel omvatte. In de 19de eeuw werd een kopie van het beeld gemaakt en in de kathedraal geplaatst. Het is deze kopie die elke tweede zondag van september in de historische Grote Processie door de straten van de stad gedragen.

Onthoofd

De hoofden van het originele beeld werden vernietigd tijdens de beeldenstorm in 1566 en gerestaureerd aan het begin van de 17de eeuw. De rechterhand en de druiventros die de Maagd vasthoudt, zouden van nog recentere datum zijn (vóór 1892). Tegenwoordig zijn het Mariabeeld en de middenpijler die het portaal ondersteunt in verval. Naast de opeenhoping van stof en vuil is er sprake van zones die zwart kleuren en, op de bas-reliëfs in arduin op de middenpijler, afschilfering. Zowel het beeld als de middenpijler moeten dus dringend worden gerestaureerd. Dit zal ook een diepgaande monografische studie mogelijk maken, iets wat de huidige toestand niet toelaat.

Tot nu toe werd er al 12 332 euro ingezameld dankzij crowdfundingacties, zoals de verkoop van bloemen om Onze-Lieve-Vrouw van de Zieken mee te versieren, en dankzij een fondsenwervingsdiner in het kasteel van Rumillies.

Legendes afbeeldingen

1

Frans Pourbus de Jonge (toeschrijving), detail van de prediking door de heilige Johannes de Doper uit *Triptiek met de Prediking van Johannes de Doper*, einde 16de-begin 17de eeuw, olieverf op paneel, voorheen bewaard in de Heilig Hartkerk, Aalst.

© KIK-IRPA, Brussel

<https://balat.kikirpa.be/object/102484>

2

Frans Pourbus de Jonge (toeschrijving), centraal paneel van *Triptiek met de Prediking van Johannes de Doper*, einde 16de-begin 17de eeuw, olieverf op paneel, voorheen bewaard in de Heilig Hartkerk, Aalst.

© KIK-IRPA, Brussel

<https://balat.kikirpa.be/object/102484>

3

Frans Pourbus de Jonge (toeschrijving), *Triptiek met de Prediking van Johannes de Doper*, einde 16de-begin 17de eeuw, olieverf op paneel, voorheen bewaard in de Heilig Hartkerk, Aalst.

© KIK-IRPA, Brussel

<https://balat.kikirpa.be/object/102484>

4

Frans Pourbus de Jonge
(toeschrijving), gesloten drieluik
*Triptiek met de Prediking van
Johannes de Doper*, einde 16de-
begin 17de eeuw, olieverf op
paneel, voorheen bewaard in de
Heilig Hartkerk, Aalst.

© KIK-IRPA, Brussel

<https://balat.kikirpa.be/object/102484>

5

Frans Pourbus de Jonge
(toeschrijving), buitenkant zijluik met
Johannes de Doper van de *Triptiek
met de Prediking van Johannes de
Doper*, einde 16de-begin 17de
eeuw, olieverf op paneel, voorheen
bewaard in de Heilig Hartkerk, Aalst.

© KIK-IRPA, Brussel

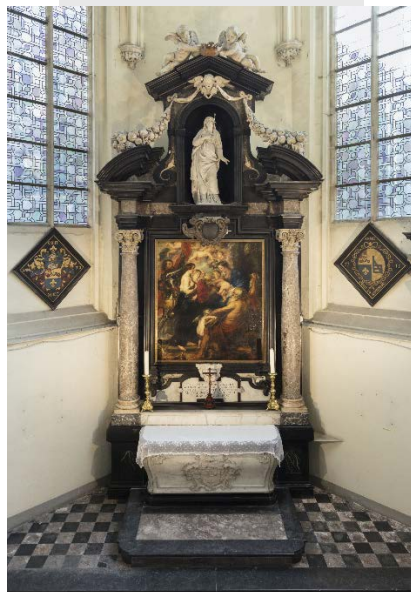
<https://balat.kikirpa.be/object/102484>

6

Frans Pourbus de Jonge
(toeschrijving), buitenkant zijluik met
de heilige Ambrosius van de *Triptiek
met de Prediking van Johannes de
Doper*, einde 16de-begin 17de
eeuw, olieverf op paneel, voorheen
bewaard in de Heilig Hartkerk, Aalst.

© KIK-IRPA, Brussel

<https://balat.kikirpa.be/object/102484>

7

Lanceloot Blondeel, *Triptiek van de heiligen Cosmas en Damianus*, 1523, olieverf op doek, Sint-Jacobskerk, Brugge.

© KIK-IRPA, Brussel

8

Jurk uit de verzameling van Albert Glibert, 18de eeuw, Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis, Brussel.

9

Ambachtstoorts, 17de-18de eeuw, hout en metaal, Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis, Brussel.

10

Cornelis van Mildert, *Altaar van de familie Rubens*, ca. 1650, Rood, wit en zwart marmer, Sint-Jacobskerk, Antwerpen.

© KIK-IRPA, Brussel

<http://balat.kikirpa.be/object/59820>

11

Pieter Paul Rubens, *Madonna omringd door heiligen*, ca. 1630, Olieverf op paneel, 220 x 193 cm, Sint-Jacobskerk, Antwerpen.

© KIK-IRPA, Brussel

<http://balat.kikirpa.be/object/61545>

12

Onbekend, *Epitaaf voor Albert Rubens en Clara Del Monte*, ca. 1657, Marmer en albast, Sint-Jacobskerk, Antwerpen.

© KIK-IRPA, Brussel

<http://balat.kikirpa.be/object/60801>

13

Willem Geefs, *Grafmonument van Eugenia Catherina P.J. Van Ertborn*, ca. 1850, Zwart en wit marmer en Franse kalksteen, Sint-Jacobskerk, Antwerpen.

© KIK-IRPA, Brussel

<http://balat.kikirpa.be/object/60893>

14

Sterren worden gepersonaliseerd in de Sint-Jacobskerk, Antwerpen.

© KIK-IRPA, Brussel

15

Onze-Lieve-Vrouw van de Zieken versierd met bloemen, Onze-Lieve-Vrouwekathedraal, Doornik.

© KIK-IRPA, Brussel

16

Onbekende kunstenaar, detail van het beeld van Onze-Lieve-Vrouw van de Zieken, ca. 1330-1370, Onze-Lieve-Vrouwekathedraal, Doornik.

© KIK-IRPA, Brussel